

Sygn. akt I ACa 858/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 stycznia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący : SSA Anna Miastkowska (spr .)

Sędziowie : SA Dorota Ochalska - Gola

del . S O Elżbieta Gawryszczak

Protokolant: st. sekr. sąd. Grażyna Michalska

po rozpoznaniu w dniu 11 stycznia 2017 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa **H. A. i S. A. (1)**

przeciwko **Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.**

o zadośćuczynienie, odszkodowanie i zwrot kosztów pogrzebu

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 18 kwietnia 2016 r. sygn. akt I C 1229/12

I. z mienia zaskarżony wyrok na następujący:

„1) zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) i Reasekuracji W. S. ki A. ej z siedzibą w W. na rzecz powódki H. A.:

a) **kwotę 48.000 (czterdzieści osiem tysięcy) złotych z tytułu zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 2 marca 2012r. do dnia 31 grudnia 2015r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty;**

b) **kwotę 16.000 (szesnaście tysięcy) złotych z tytułu odszkodowania z ustawowymi odsetkami od dnia 2 marca 2012r. do dnia 31 grudnia 2015r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty;**

c) **kwotę 1.600 zł (jeden tysiąc sześćset) złotych z tytułu zwrotu kosztów pogrzebu z ustawowymi odsetkami od dnia 2 marca 2012r. do dnia 31 grudnia 2015r. oraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty;**

2) oddala powództwo o H. A. w pozostałej części ;

3) zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) i Reasekuracji W. S. ki A. ej z siedzibą w W. na rzecz powoda S. A. (1) kwotę 9.500 (dziewięć tysięcy pięćset) złotych z tytułu zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 5 lutego 2012r. do dnia 31 grudnia 2015r. oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty;

- 4) **oddala powództwo S. A. (1) w pozostałej części;**
- 5) **zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) i Reasekuracji W. S. ki A. ej z siedzibą w W. z tytułu zwrotu kosztów procesu na rzecz powódki H. A. kwotę 1.370,11 (jeden tysiąc trzysta siedemdziesiąt i 11/100) złotych;**
- 6) **zasądza na rzecz pozwanego Towarzystwa (...) i Reasekuracji W. S. ki A. ej z siedzibą w W. od powoda S. A. (1) kwotę 363,91 (trzysta sześćdziesiąt trzy i 91/100) złotych tytułu zwrotu kosztów procesu;**
- 7) **nie obciąża powodów nieuiszczonymi kosztami sądowymi od oddalonej części powództwa;**
- 8) **nakazuje pobrać od pozwanego Towarzystwa (...) i Reasekuracji W. S. ki A. ej z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi kwotę 3.363,62 (trzy tysiące sześćset trzydzieści sześć i 62/100) złotych z tytułu części nieuiszczonych kosztów sądowych.”**

I. **oddala apelację w pozostałej części;**

II. **nie obciąża powodów kosztami sądowymi od oddalonej części apelacji ;**

III. **zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) i Reasekuracji W. S. ki A. ej z siedzibą w W. tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym:**

- a) **na rzecz powódek i H. A. kwotę 1.224 zł (jeden tysiąc dwieście dwadzieścia cztery) złote;**
- b) **na rzecz powoda S. A. (2) kwotę 634 (sześćset trzydzieści cztery) złote.**

I. **nakazuje pobrać od pozwanego Towarzystwa (...) i Reasekuracji W. S. ki A. ej z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi kwotę 1.945,20 (jeden tysiąc dziewięćset czterdzieści pięć i 20/100) złotych z tytułu części nieuiszczonych kosztów sądowych w postępowaniu apelacyjnym.**

Sygn. akt I A Ca 858/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 18 kwietnia 2016 r. Sąd Okręgowy w Łodzi, w sprawie z powództwa H. A. i S. A. (1), przeciwko Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. o zadośćuczynienie, odszkodowanie i zwrot kosztów pogrzebu, zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki H. A. kwotę 24.000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 2 marca 2012 roku do dnia zapłaty – tytułem zadośćuczynienia; kwotę 8.000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 2 marca 2012 roku do dnia zapłaty – tytułem odszkodowania; kwotę 800 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 2 marca 2012 roku do dnia zapłaty – tytułem zwrotu kosztów pogrzebu (pkt.1), oddalił powództwo H. A. w pozostałej części (pkt.2), zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda S. A. (1) kwotę 3.500 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 5 lutego 2012 roku do dnia zapłaty – tytułem zadośćuczynienia (pkt.3), oddalił powództwo S. A. (1) w pozostałej części (pkt.4), zasądził na rzecz strony pozwanej tytułem zwrotu kosztów procesu: od H. A. kwotę 1.369 zł; od S. A. (1) kwotę 1.995 zł (pkt.4), nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Łodzi od strony pozwanej kwotę 2.103 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych od uwzględnionej części powództwa (pkt.5) oraz nie obciążył powodów nieuiszczonymi kosztami sądowymi od oddalonej części powództwa (pkt.6).

Uzasadniając to orzeczenie Sąd Okręgowy ustalił, iż dniu 28 listopada 2011 roku ok. godz. 14⁰⁰ w miejscowości W. doszło do wypadku drogowego. Przechodzący przez drogę P. A. (1) został potrącony przez pojazd marki D. (...), prowadzony przez J. S.. W wyniku doznanych w wypadku obrażeń pieszy zmarł. Zdarzenie to miało miejsce na prostym

odcinku drogi, w obszarze zabudowanym, przy obowiązującym ograniczeniu prędkości do 50 km/h. Do wypadku doszło w porze dziennej przy dobrych warunkach drogowych. W miejscu wypadku nie było wyznaczonego przejścia dla pieszych.

Wcześniej P. A. (1) przewrócił się na środku drogi wraz z rowerem, doznając bliżej nieustalonego urazu. Po udzieleniu pomocy przez K. L. P. A. zatrzymał się przy betonowym płocie usytuowanym wzdłuż jezdni, jego rower K. L. postawił przy ogrodzeniu po przeciwnej stronie drogi. J. S., kierujący pojazdem marki D. (...), dostrzegł P. A. (1) z odległości ok. 100 m w chwili, gdy ten stał na prawym (z perspektywy kierowcy) poboczu chwiejąc się i wspierając o płot, na którym to płocie pieszy pozostawił wówczas ślady krwi.

W pewnym momencie P. A. (1) zaczął przechodzić przez drogę. Poruszał się wolnym krokiem, z prędkością ok. 1 m/s, przebywając w ten sposób po jezdni dystans ok. 1,2 m. Po przejściu wymienionego odcinka pieszy został uderzony przednią prawą stroną nadwozia w/w pojazdu, który poruszał się z prędkością ok. 74 km/h. Kierujący pojazdem nie podjął żadnych manewrów obronnych w celu uniknięcia wypadku. Zarówno J. S. jak i P. A. (1) byli trzeźwi.

Samochód kierowany przez J. S. był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej w pozwanym Towarzystwie (...).

W chwili rozpoczęcia przez pieszego ruchu w kierunku jezdni samochód pojazd znajdował się w odległości ok. 76,2 m od miejsca kolizji, natomiast w chwili wejścia pieszego na jezdnię odległość ta wynosiła ok. 24,7 m. Kierujący pojazdem nie miał możliwości uniknięcia wypadku rozpoczynając manewr awaryjnego hamowania w chwili wkroczenia pieszego na jezdnię - ani przy prędkości, z jaką poruszał się w rzeczywistości, ani też przy zachowaniu prędkości dozwolonej w miejscu wypadku, tj. 50 km/h. Przy uważnej obserwacji drogi i prawidłowej ocenie sytuacji drogowej mógł on jednak uniknąć wypadku, rozpoczynając manewr hamowania w chwili rozpoczęcia ruchu pieszego przez pobocze w kierunku jezdni, zarówno przy prędkości, z jaką poruszał się w rzeczywistości, jak i przy prędkości dozwolonej w miejscu wypadku. Kierujący nie obserwował jednak drogi z należytą uwagą, nie ocenił prawidłowo sytuacji drogowej i nie podjął w odpowiednim czasie manewru, który pozwoliłby na uniknięcie kolizji.

Zachowanie P. A. (1) na drodze również nie było prawidłowe i doprowadziło do wypadku. Pieszy wszedł na jezdnię bezpośrednio przed nadjeżdżający pojazd, nie zachowując szczególnej ostrożności przy przekraczaniu drogi i nieprawidłowo oceniając sytuację drogową.

W przedmiotowej wypadku było prowadzone śledztwo przez Prokuraturę Rejonową w Kutnie. Postępowanie to umorzono z uwagi na brak znamion czynu zabronionego.

Powódka poniosła koszty pogrzebu w wysokości 2.988 zł, na którą składały się koszty zakupu trumny i obsługi karawanu (1.998 zł), zakupu wieńca pogrzebowego (290 zł) oraz ofiary na obrzędy pogrzebowe (700 zł).

P. A. (1) był kawalerem. Przed śmiercią zamieszkiwał wraz z powodami – matką i bratem we wspólnym gospodarstwie domowym. Nie miał wyuczonego zawodu, nie skończył szkoły średniej. Utrzymywał się z prac dorywczych, uzyskując średni dochód w wysokości ok. 800 zł miesięcznie. Zarobionymi pieniędzmi P. A. (1) wspierał powodów, pomagał też w pracach domowych i wykonywał drobne prace remontowe.

Powódka H. A. ma 76 lat i jest wdową. Mąż powódki został zabity, wcześniej straciła również syna, córkę i zięcia. Śmierć P. A. (1) była dla niej nagłym, bardzo silnym przeżyciem stresowym. Nie mogła się pogodzić z tą stratą tym bardziej, że była to przedwczesna śmierć kolejnego dziecka. Po śmierci syna nastąpiło u niej załamanie psychiczne, wystąpiły także zaburzenia adaptacyjne o obrazie depresyjnym, które z czasem przybrały postać reakcji depresyjnej przedłużonej, z objawami zaburzeń snu, obniżonego nastroju, płaczliwości, drażliwości, obniżonego progu reaktywności emocjonalnej, zaburzeń koncentracji uwagi oraz utraty sensu życia. Objawy te co utrzymują się do chwili obecnej. Powódka wymaga leczenia psychiatrycznego celem uzyskania poprawy funkcjonowania. Rokowania co do jej stanu zdrowia psychicznego są jednak niepewne – powódka jest w starszym wieku, a zły stan psychiczny, nie leczony dotychczas, utrwalał się. Powódka tęskni za synem, opłakuje go, często chodzi na cmentarz.

Powód S. A. (1) ma 52 lata, jest kawalerem. Był zżyty z bratem, bardzo przeżył jego śmierć. Przez rok od wypadku u powoda występowały zaburzenia adaptacyjne miernego stopnia o obrazie reakcji depresyjnej przedłużonej, pod postacią obniżenia nastroju, płacliwości i zaburzeń snu. Powód nie potrzebował leczenia psychiatrycznego, ani pomocy psychologicznej. Aktualnie nie występują u niego zakłócenia funkcji poznawczych mogące mieć związek ze śmiercią brata.

Pismem z dnia 28 grudnia 2011 roku powód zgłosił do pozwanego Towarzystwa (...) przedmiotową szkodę, wnosząc o wypłatę na jego rzecz zadośćuczynienia w kwocie 100.000 zł oraz odszkodowania w związku z pogorszeniem sytuacji życiowej w kwocie 30.000 zł. Pismo to pozwany otrzymał w dniu 4 stycznia 2012 roku. Decyzją z dnia 30 stycznia 2012 r. pozwany przyznał powodowi kwotę 2.500 zł tytułem odszkodowania.

Powódka zgłosiła szkodę pismem z dnia 11 stycznia 2012 roku wnosząc o wypłatę na jej rzecz zadośćuczynienia w kwocie 100.000 zł, odszkodowania w związku z pogorszeniem sytuacji życiowej w kwocie 30.000 zł oraz kwoty 3.000 zł tytułem odszkodowania za poniesione koszty pogrzebu. Pismo to wpłynęło do pozwanego w dniu 1 lutego 2012 roku. Pismem z dnia 23 kwietnia 2012 roku strona pozwana odmówiła powodowi wypłaty dalszych kwot.

Spółka (...) S.A. w W. przejęta została w dniu 18.10.2012 roku przez Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W..

W swoich rozważaniach Sąd Okręgowy podkreślił, że w spór niniejszej sprawie sprowadzał się do kwestii odpowiedzialności samoistnego posiadacza pojazdu marki D. (...) za skutki wypadku, rozpatrywanej na gruncie przepisów art. 436 § 1 k.c. w zw. z art. 435 § 1 k.c.

Sąd nie podzielił zarzutu strony pozwanej, iż wyłączną winę za wypadek ponosił poszkodowany, zaznaczając, że kierujący pojazdem naruszył zasady ruchu drogowego poprzez niezachowanie ostrożności i nie obserwowanie z dostateczną uwagą sytuacji drogowej na drodze którą się poruszał, ponadto przekroczył dozwoloną prędkość o ponad 20 km/h. Z uwagi na stwierdzone zawinienie J. S. nie można było obarczyć P. A. (1) wyłączną winą za spowodowanie przedmiotowej szkody. Tym samym odpowiedzialność samoistnego posiadacza pojazdu nie została wyłączona.

Odnosząc się do wywiedzonego przez pozwanego zarzutu przyczynienia się poszkodowanego do powstania szkody, Sąd Okręgowy odwołał się do opinii biegłego z zakresu techniki samochodowej i ruchu drogowego J. Ż., iż zachowanie P. A. (1) było nieprawidłowe i pozostawało w adekwatnym związku przyczynowym z zaistniałym wypadkiem.

Przechodząc przez jezdnię poza wyznaczonym do tego przejściem pieszy mógł i powinien przewidywać, że może dojść do potrącenia go przez poruszające się po jezdni pojazdy. Poszkodowany wbrew tym zasadom wkroczył na jezdnię bezpośrednio pod nadjeżdżający samochód, bez uprzedniego upewniania się, że może bezpiecznie przez nią przejść. Naruszył tym samym przepisy art. 3 ust. 1, art. 13 ust. 1, art. 13 ust. 3 i art. 14 ust. 1 ustawy Prawo o ruchu drogowym. Ostatecznie Sąd I instancji przyjął, że P. A. (1) przyczynił się do powstania szkody w 60%.

W dalszych rozważaniach Sąd poruszył kwestię przyznania najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Krzywda powódki H. A. polegała na nagłym i nieoczekiwanym zerwaniu więzi rodzinnej łączącej ją z P. A. (1). W ocenie sądu więź ta była silna i niezakłócona, gdyż powódka zamieszkiwała z synem we wspólnym gospodarstwie domowym, a relacje między nimi określić należało jako dobre. Pomimo upływu czasu okres żałoby powódki po synu nie zakończył się, a jej stan psychiczny nie powrócił do normy. Powód S. A. (1) śmierć brata zniósł lepiej, zakończył okres żałoby po upływie roku. Niemniej więź łącząca braci również była silna, a relacje między nimi także należało określić jako dobre.

W świetle tych okoliczności Sąd I instancji uznał za adekwatne do rozmiaru krzywdy kwoty: 60.000 zł z tytułu zadośćuczynienia dla powódki i 15.000 zł z tytułu zadośćuczynienia dla powoda. Pomniejszając tak określone kwoty o przyjęty 60% stopień przyczynienia oraz uwzględniając wypłaconą powodowi sumę 2.500 zł, Sąd zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 24.000 zł, a na rzecz powoda 3.500 zł.

O odsetkach od zasądzonych kwot zadośćuczynienia Sąd orzekł zgodnie z art. 481 k.c. oraz art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. 2003 nr 124 poz. 1152 ze zm.) zasądzając na rzecz powódki ustawowe odsetki za opóźnienie od dnia 2 marca 2012 roku, a na rzecz powoda od dnia 5 lutego 2012 roku, z uwzględnieniem dat w których powodowie wystąpili o wypłatę odszkodowań.

Za zasadne Sąd Okręgowy uznał nadto żądanie H. A. w zakresie odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej po myśli art. 446 § 3 k.c. Sąd ten podkreślił, że powódka utrzymuje się wyłącznie z renty. P. A. (1) dokładał do budżetu domowego część otrzymywanego wynagrodzenia za pracę, z tym, że z racji wysokości osiągniętych dochodów był on w stanie wspierać powódkę kwotą ok. 200 zł miesięcznie. Biorąc pod rozwagę powyższe, jak również pogorszenie sytuacji życiowej powódki z powodu utraty osobistej pomocy syna w gospodarstwie domowym Sąd uznał, że żądana przez nią kwota 20.000 zł stanowiła stosowne odszkodowanie z omawianego tytułu. Po uwzględnieniu stopnia przyczynienia zasądzona została kwota 8.000 zł.

O kosztach pogrzebu Sąd orzekł na podstawie art. 446 § 1 k.c. Poniesione przez powódkę wydatki Sąd ocenił jako uzasadnione. Po obniżeniu żądanej kwoty 2000 zł. ze względu na przyczynienie poszkodowanego, Sąd zasądził kwotę 800 zł.

O odsetkach ustawowych od zasądzonej kwoty odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej oraz odszkodowania za poniesione koszty pogrzebu Sąd orzekł stosując te same zasady co przy odsetkach należnych od przyznanej powódce kwoty zadośćuczynienia.

Powództwa w pozostałej części zostały oddalone jako niezasadne.

O kosztach procesu Sąd I instancji rozstrzygnął zgodnie z zasadą stosunkowego rozdzielenia kosztów, wyrażoną w art. 100 k.p.c. Powódka dochodziła łącznej kwoty 92.000 zł, a przyznano jej od pozwanego łącznie 32.800 zł. Tym samym wygrała ona sprawę w 35,65%. Powódka poniosła koszty procesu w wysokości 3.617 zł, zaś pozwany w wysokości 4.130,91 zł. Zsumowane koszty procesu w sprawie z powództwa H. A. wyniosły 7.747,91 zł. Pozwany powinien ponieść tylko taką ich część, jaka odpowiada stopniowi, w jakiej przegrał sprawę, to jest 35,65% tych kosztów, co wynosiło kwotę 2.762,13 zł. Dlatego Sąd zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 1.369 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Powód S. A. (1) dochodził od pozwanego kwotę 20.000 zł, zaś jego żądanie uwzględniono w 17,5%. Powód poniósł koszty procesu w wysokości 2.417 zł, a pozwany w wysokości 2.930,92 zł. Zsumowane koszty procesu w sprawie z powództwa S. A. (1) wyniosły zatem 5.347,92 zł. Stosownie do wyniku procesu pozwany powinien ponieść 17,5% tych kosztów. Z powyższego względu Sąd Okręgowy zasądził z tego tytułu od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1.995 zł.

O obowiązku poniesienia nieuiszczonych kosztów sądowych przez stronę pozwaną Sąd orzekł na zasadzie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 100 zd. 1 k.p.c. nakazując pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Łodzi kwotę 2.103 zł.

Na podstawie z art. 113 ust. 4 u.k.s.c. Sąd odstąpił od obciążania powodów nie uiszczoną opłatą sądową od oddalonej części powództwa.

Apelację od powyższego wyroku wywiedli powodowie, zaskarżając wyrok w części oddalającej powództwo: a) wobec powódki H. A. co do kwot 36.000 zł zadośćuczynienia, 12.000 zł odszkodowania oraz 1.200 zł zwrotu kosztów pogrzebu, wraz z należnymi odsetkami od wszystkich kwot b) wobec powoda P. A. (1) co do kwoty 9.000 zł zadośćuczynienia wraz z należnymi odsetkami; oraz co do orzeczenia o kosztach procesu. Skarżący zarzucili:

1. naruszenie prawa materialnego, a w szczególności:

a) art. 446 § 4 k.c., poprzez przyjęcie iż stosowne zadośćuczynienie za śmierć osoby bliskiej powinno stanowić w przypadku powódki kwotę 24 000 zł, a w przypadku powoda 6 000 zł;

b) art. 446 § 3 k.c. poprzez przyjęcie iż stosowne odszkodowanie za pogorszenie sytuacji życiowej powódki powinno stanowić kwotę 8 000 zł;

c) art. 446 § 1 k.c. poprzez przyjęcie, iż należny powódce zwrot kosztów pogrzebu powinien wyrazić się w kwocie 800 zł;

d) art. 362 k.c. - poprzez przyjęcie, iż zmarły przyczynił się do zaistnienia szkody w 60% i matematyczne zmniejszenie należnych świadczeń o ten wskaźnik.

1. Naruszenie prawa procesowego tj.:

a) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie niewłaściwych ustaleń faktycznych i pominięcie przy wyrokowaniu dowodów przedstawiających odmienną od opisaną przez biegłego do spraw ruchu drogowego wersję wypadku;

b) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez zaniechanie wszechstronnego rozważenia wszystkich dowodów zebranych w postępowaniu i ustalenie przebiegu zdarzenia wyłącznie w oparciu o opinię biegłego nie opartą na dowodach pochodzących z postępowania, z pominięciem innych dowodów przeprowadzonych w niniejszym procesie;

c) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez niewłaściwą ocenę mocy dowodowej opinii biegłego do spraw ruchu drogowego, która w sposób oczywisty opisuje przebieg wypadku bez uwzględnienia zeznań świadków złożonych w procesie, pomimo stwierdzenia biegłego, iż uwzględnił przy jej wydawaniu dowody osobowe;

d) art. 235 § 1 k.p.c. w zw. z art. 271 § 1 k.p.c. poprzez ustalenie stanu faktycznego sprawy w oparciu o dowody zebrane w innym postępowaniu, w sytuacji gdy odmienny przebieg wypadku wynikał z zeznań świadków złożonych w niniejszym procesie;

e) art. 328 § 2 k.p.c. poprzez zaniechanie uzasadnienia przyczyn przyjęcia wersji przebiegu zdarzenia odmiennej niż wynikająca z zeznań świadków, wyjaśnienia z jakich przyczyn odmówił im mocy dowodowej.

W konkluzji powodowie wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie na rzecz powódki H. A. od pozwanego kwoty 60.000 zł tytułem zadośćuczynienia, 20.000 zł tytułem odszkodowania i 2.000 zł tytułem zwrotu kosztów pogrzebu wraz z należnymi odsetkami oraz na rzecz powoda S. A. (1) kwoty 12.500 zł wraz z należnymi odsetkami. Powodowie wnieśli jednocześnie o odpowiednią zmianę postanowienia o kosztach procesu oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów postępowania apelacyjnego.

W odpowiedzi na apelację pozwana wniosła o oddalenie apelacji powodów oraz zasądzenie od strony powodowej na rzecz pozwanej kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja była częściowo uzasadniona.

Należało zgodzić się z podniesionymi w ramach zarzutu obraży przepisów art. 233 § 1 k.p.c., art. 235 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. zastrzeżeniami dotyczącymi oceny materiału dowodowego i wyciągniętych na tej podstawie wniosków na temat przebiegu wypadku jakiemu uległ P. A. (1). Okoliczności te były o tyle istotne, że decydowały czy i w jakim zakresie poszkodowany przyczynił się do powstania szkody, a co za tym idzie miały wpływ na wysokość należnych powodom świadczeń z tytułu zadośćuczynienia, pogorszenia sytuacji życiowej i zwrotu kosztów pogrzebu.

Sąd I instancji istotnie, co słusznie zaznaczyli skarżący, powołał się na złożone w niniejszej sprawie zeznania świadków J. S., K. L. i W. J. bez głębszej oceny ich twierdzeń, kolidujących w zasadniczych fragmentach z poczynionymi przez Sąd ustaleniami faktycznymi co do zachowania pieszego przed uderzeniem przez samochód, ponadto pominął te zeznania dokonując analizy opinii biegłego, sporządzonej z uwzględnieniem wyjaśnień świadków złożonych w dochodzeniu karnym prowadzonym w sprawie Ds. 2486/11.

Uzupełniając te braki Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę na fakt, że z zeznań wymienionych wyżej osób nie wynikało, by P. A. (1) przed wypadkiem stał oparty o betonowy płot i z tego miejsca wkroczył na jezdnię chcąc przejść na drugą stronę drogi. Kierujący pojazdem J. S. stwierdził, iż pieszy szedł drogą w tym samym kierunku w jakim jechał samochód, świadek nie zauważył jedynie czy P. A. (1) poruszał się idąc poboczem czy jezdnią (k. 131). Wprawdzie świadek ten był sprawcą wypadku, co zakładało pewną ostrożność w ocenie jego twierdzeń ale podobne okoliczności wynikały z zeznań K. L., który również podkreślił, iż uszkodzony szedł w kierunku jazdy samochodu (k. 194). Nie przeczyły temu twierdzenia świadka W. J. powołującego się na podobną okoliczność, z tym, że zeznania te o tyle nie były pełne, że świadek nie widział P. A. (1) bezpośrednio przed uderzeniem przez samochód. W tej sytuacji odosobnione były zeznania M. C., jadącej z J. S., iż uszkodzony wybiegł nagle na jezdnię z krzaków znajdujących się na poboczu drogi (k.132). Za bardziej przekonujące należało zatem uznać twierdzenia pozostałych świadków, nie zainteresowanych składaniem zeznań korzystniejszych dla kierowcy.

Dlatego w oparciu o zeznania świadków J. S., K. L. i W. J. Sąd Apelacyjny ustalił, iż przed wypadkiem P. A. (1) szedł wzdłuż drogi w tym samym kierunku w jakim poruszał się samochód marki D. (...).

Jednakże to ustalenie nie prowadziło, wbrew sugestii apelacji, do całkowitego uwolnienia uszkodzonego od przyczynienia się do powstania szkody.

Należało bowiem zwrócić uwagę na ten fragment opinii sądowej, opartej na nie kwestionowanych w tej mierze ustaleniach poczynionych w dochodzeniu, w której biegły wypowiedział się na temat usytuowania uszkodzeń pojazdu dowodzących, iż pieszy został uderzony przednią prawą stroną nadwozia w wyniku czego upadł na pokrywą silnika, a następnie został przerzucony ponad samochodem (k. 241). Powyższe świadczyło, że uszkodzony, nawet jeżeli poruszał się poboczem, to wkroczył na jezdnię bezpośrednio przed nadjeżdżającym samochodem. W rozpatrywanej sprawie nie było jakichkolwiek dowodów mogących przemawiać za przyjęciem, że J. S. najechał na poruszającego się pieszego skręcając pojazdem w kierunku pobocza czy też by uderzył go bokiem pojazdu. Nie dowodziły tego zeznania wymienionych wyżej świadków, którzy nie mogli jednoznacznie się wypowiedzieć czy P. A. (1) poruszał się jezdnią czy poboczem, nie widzieli też momentu w jakim doszło do uderzenia.

W tej sytuacji zasadne było, mimo opisanych niedociągnięć skorygowanych w postępowaniu odwoławczym, stanowisko Sąd I instancji, iż P. A. (1) naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Aktualna pozostawała przy tym opinia biegłego, iż pieszy powinien zachowywać się zgodnie z wymaganiami art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, stwierdzającym, że uczestnik ruchu i inna osoba znajdująca się na drodze są obowiązani zachować ostrożność i unikać wszelkiego działania, które mogłyby spowodować zagrożenie bezpieczeństwa lub ruch ten utrudniać. P. A. (1) idąc wzdłuż drogi, w miejscu w którym nie było chodnika, powinien poruszać się poboczem, a w przypadku podjęcia próby przemieszczenia się na drugą stronę jezdni- przedsięwziąć szczególnie środki ostrożności tak aby nie kolidowało to z ruchem pojazdów mechanicznych. Wchodząc na jezdnię bez upewnienia się, że nie nadjeżdża żaden pojazd i nie ustępując pierwszeństwa pojazdowi kierowanemu przez J. S., P. A. (1) naruszył zasady przewidziane w przepisach art. 113 ust. 1, art. 13 ust. 3 i art. 14 ust. 1 cyt. ustawy.

Na powstanie szkody nałożyły się zatem dwa czynniki – postępowanie J. S., któremu słusznie należało przypisać odpowiedzialność na gruncie art. 4436 § 1 k.c. w zw. z art. 435 § 1 k.c. oraz omówione wyżej postępowanie uszkodzonego.

Otwartą pozostawała natomiast kwestia w jakim stopniu uszkodzony przyczynił się do powstania szkody. W ocenie Sądu Apelacyjnego, przyczynienie to było mniejsze niż uznał to Sąd Okręgowy. Należało mieć bowiem na uwadze dokonane w postępowaniu odwoławczym ustalenia dotyczące przebiegu wypadku, nie wiążące się z tak znacznym zawinieniem P. A. (1), przyjętym przez Sąd I instancji w oparciu o założenie, że pieszy wkroczył nagle na drogę od strony płotu usytuowanego w pewnej odległości od krawędzi jezdni. Założenie to umniejszało zakres zawinienia kierującego pojazdem w naruszeniu przepisów prawa o ruchu drogowym, J. S. mógł bowiem w mniejszym stopniu przewidzieć nagle wtargnięcie pieszego na jezdnię. Odmienne przedstawiała się sytuacja w przypadku gdy pieszy, poruszając się blisko jezdni, był widoczny dla J. S. na dłuższym odcinku drogi. Nakładało to na kierującego obowiązek zachowania

zwiększonej ostrożności i baczniejszej obserwacji zachowania pieszego. Z kolei postępowanie P. A. (1), aczkolwiek naganne, nie wykazywało aż tak poważnych naruszeń by można było mówić o przyczynieniu do powstania szkody na poziomie 60%. Porównanie postępowania obu uczestników wypadku w świetle wymogów stawianych przez zasady ruchu drogowego oraz stopień zawinienia w naruszeniu tych zasad dawało podstawę do przyjęcia przyczynienia się pieszego w wysokości 20%.

Powyższe stanowisko skutkowało zmianą zaskarżonego wyroku przez stosowne podwyższenie zasądzonych kwot, których wysokość przed pomniejszeniem świadczeń z tytułu przyczynienia nie była przez skarżących kwestionowana. Dlatego działając na mocy art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekła jak w punkcie I swojego orzeczenia. Ostatecznie na rzecz powódki podlegały zasądzeniu kwoty: 48.000 zł tytułem zadośćuczynienia, 16.000 zł tytułem odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej oraz kwota 1.600 zł. tytułem zwrotu kosztów pogrzebu. Na rzecz powoda podlegała zasądzeniu kwota 9.500 zł. z tytułu zadośćuczynienia. Z uwagi na przyjęcie przyczynienia się poszkodowanego, powództwa w pozostałym zakresie zostały oddalone. Odpowiedniej korekcie podlegały rozstrzygnięcia o kosztach postępowania przy założeniu, że powódka wygrała spór w 71%, a powód w 48%. Dlatego należało zasądzić od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 1.370,11 zł z tytułu zwrotu kosztów procesu, natomiast powód został obciążony obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanego w wysokości 363,91 zł.

Z przyczyn omówionych wyżej Sąd II instancji oddalił apelacje powodów w nieuwzględnionym zakresie stosownie do treści art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na mocy art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. i art. 390 § 1 k.p.c. Apelacja powódki została uwzględniona w 67%, a apelacja powoda w 66%. Dlatego z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym Sąd Apelacyjny zasądził od pozwanego Towarzystwa (...) na rzecz powódki kwotę 1.224 zł., a na rzecz powoda kwotę 634 zł. Ze względu na sytuację materialną i bytową powodów (skarżący byli całkowicie zwolnieni od kosztów sądowych), Sąd ten odstąpił od obciążenia ich kosztami postępowania od oddalonej części apelacji (art. 100 k.p.c. w zw. z art. 390 § 1 k.p.c.).